

Kern/3496(1-9)

553

46
DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
PHYSIOLOGIA
PARTVS.

QVAM ANNVENTE
GRATIOFA FACVLTATE MEDICA
HALENSI

ERVDITORVM EXAMINI

SVBIICIT,

DIE XXX. IAN. MDCCC.

AVCTOR

CAROLVS ERNESTVS GVILIELMVS
STRUVE,

PRIMISLAVIA-UCAROMARCHICVS

GOETTINGENS. ART. OBSTETR. AMANT.

ET

SOCIETATIS SOTERICAE GOTTINGENS. SODALIS.

HALAE,

TYPIS IO. CHRIST. HENDELII.



LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
PHYSIOLOGY
PART IV

UNIVERSITY OF
PHYSIOLOGY

UNIVERSITY OF
PHYSIOLOGY

UNIVERSITY OF
PHYSIOLOGY

UNIVERSITY OF
PHYSIOLOGY

UNIVERSITY OF
PHYSIOLOGY

UNIVERSITY OF
PHYSIOLOGY

UNIVERSITY OF
PHYSIOLOGY



VIRO ILLVSTRI
CONSVLTISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
CAROLO ERNESTO STRUVE

POTENTISSIMI REGIS BORVSSORVM
A CONSILIIIS IVSTITIAE,
DIRECTORI MAGISTRATVVM PRIMISLAVIENSIVM,
DYNASTAE MONASTERII ST. SABINAE,
PRAEDII ELLINGEN ETC.
ET
SOCIETATIS OECONOMICAE,
QVAE POTSDAMIAE EST, SOCIALI

P A T R I

OMNI QVA DECET PIETATIS CVLTV.
AD CINERES VSQVE
COLENDO,

H O C
PRIMUM STUDIORVM ACADEMICORVM
SPECIMEN
LICET LAEVISSIMVM
IN
PERPETVAE PIETATIS AC GRATISSIMI ANIMI
MONIMENTVM
SACRVM ESSE VOLVIT,

NEC NON
VIRO ILLVSTRI
EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
GVILIELMO MAGNO
REHFELD

MEDICINAE DOCTORI, PHYSICO TERRAE
VCAROMARCHICAE,
VRBIS PRIMISLAVIAE ET COLONIAE
FRANCO - GALLORVM, QVAE IBIDEM EST
ETC.

PATRONO
AMICO PRIMOQVE IN ARTE SALVTARI
MAGISTRO,

H A S
STVDIORVM ACADEMICORVM
PRIMITIAS

I N
ANIMI DEVOTISSIMI TESSERAM

O B T V L I T

A V C T O R.

PROOEMIUM.

Timide, profiteor, eam ad physiologi-
am spectantem materiam aggredior, quam
celeberrimi physiologiae cultores vel silentio
praeterierunt, vel, ut nobis quidem videtur,
iusto brevius tractaverunt. Pauci profecto hu-
ius rei auctores numerantur, quod tamen a
proposita quaestione me revocare plane non
potuit, quippe eo benignius fore de me, pri-
mum scribente, arbitrorum iudicium existimavi.
Veteres et prisca naturae humanae perscrutato-
res partus historiam in disciplinis physiologicis
vel plane non tractaverunt, vel ita laevissimo
modo, ut multa, quae ad eandem pertinere

videantur, in iis frustra quaeramus. Partus autem adiutores eius mechanismum explicandi et quaenam in difficilioribus partibus auxilia sint praestanda, docendi, negotium suum esse existimantes, de eiusdem physiologia vix aliquid disputarunt. Quae quum ita sint, aequos arbitros benignius potius, quam severius de meis primitiis secundum morem academicum conscriptis iudicium ferant, iterum iterumque peto. Timeo, ne forte multa, quae hic a me tirone in arte salutari disputata sunt, mihi ipsi post plures annos non placitura sint, quare idem nunc accidere medicis optime imbutis praevidens, ipsis primum scribentibus voluntatem potiore[m] esse quam vires, in mentem revocare necessarium videbatur.

DE
PHYSIOLOGIA PARTVS.

CAPVT I.
QVID SIT PARTVS,
ET QVISNAM SANVS SIT NOMINANDVS
DISQVIRITVR.

§. 1.

Coitu foecundo peracto, foetus in utero materno bene nutritus, sub fine vel septimi vel octavi mensis caput ad uteri os, quod cum imo ventre gravidæ multas immutationes, quarum tamen propter brevitatem mentionem non facimus, demittit, et spatio quadraginta hebdomadam ¹⁾ (a conceptione scilicet) partus hora adest.

§. 2.

¹⁾ Bene monet cl. OSTIANDER in libro inscripto:
Hebammenbuch, §. 254. „Die Rechnung der vierzig

Wo.

§. 2.

Partus igitur est id naturae negotium, per quod foetus, eius involucria et placenta e matris gremio excluduntur; ipsumque vel secundum sanitatis leges vel contra easdem peragitur, alterum alias naturale, alterum minus naturale vocabatur. Eum solummodo partum, qui secundum sanitatis leges peragitur, hic paulo accuratius perscrutabimur, qui minus, in arte obstetricia tractandus videatur.

§. 3.

Ad partum physiologice peractum, quem censemus, hae res requiruntur:

A) Quae matrem spectant:

- 1) Pelvis materna rite constituta, neque vel dextrorsum vel sinistrorsum flexa,
ne-

Wochen fänge nicht mit der Zeit an, da das Monatliche zum erstenmale ausbleibt, sondern mit der Woche, vor welcher das Monatliche zum letztenmale da gewesen, im Fall es gleich nach der Schwängerung ausgeblieben ist. Die Niederkunft wird dann, wenn Alles ganz natürlich zugeht, in diejenige Periode fallen, in der das Monatliche nach seinem letzten Erscheinen zum letztenmale hätte wieder kommen sollen.

neque vel antrorsum vel retrorsum inclinata, neque excrescentiis vitiata, reliq.

- 2) Axis pelvis cum uteri axi conveniens.
- 3) Mater ne ullo morbo, per quem partus posset turbari, neque spasmis, neque convulsionibus laborans; partus dolores rite constituti.
- 4) Partus iusto tempore peractus.

§. 4.

B) Quae prolem spectant:

- 1) Foetus et sanitate et iusta cum pelvi materna ratione gaudens.
- 2) Caput foetus remanentibus reliquis partibus ex utero materno transeuns.
- 3) Occiput tangens os pubis sinistri lateris fronte quidem profundius.
- 4) Caput viribus matris modice intentis obstaculo nullo praesente e pelvi exeuns.
- 5) Reliquae foetus partes levi nixu provenientes.

§. 5.

Iam igitur breviter exposuimus, quinam partus secundum sanitatis leges peractus nobis

vi-

videatur, quem igitur hic tractare constituimus. Nisi in partu omnia, quae diximus, conveniant, eum minus sanum vel pathologicè peractum iudicamus. Quod autem, ut omnem errorem evitemus, praemonendum videbatur, quum, quia alii in arte obstetricia versati non rite inter se conveniant partum sanum, sive ut dicunt, naturalem definiunt, tum, quia alii, e. c. BAUDELOCQUES ac cl. MECKEL²⁾ omnes eos partus, qui facile et sine incommodo perficiuntur, sanis adnumerent.

§. 6.

Quorum sententiam refutare tamen nullo modo aggredior, quum neque ingenio, neque doctrina neque experientia tiro se debeat comparare cum iis, quos in singulis excellere constat. Rationes autem aliquas adiciam, quibus ductus a cl. viris STEINIO³⁾ nempe et OSIANDRO propositam natu-

2) BAUDELOCQUES *Entbindungskunst*, herausgegeben von MECKEL. Erste Aufl. Bd. 1. S. 214.

3) STEIN'S *theoret. Anleit. zur Geburtshülfe*. Zweite Aufl. Th. 1. S. 134.

turalis partus definitionem meam facere non dubitaverim.

§. 7.

Equidem cenſeo, in diiudicanda alicuius functionis conditione utrum vel ſana ſit vel morboſa, id potiſſimum eſſe reſpiciendum, quomodo ea plerumque cernatur, hanc enim eiſdem conditionem ſanitati convenire ſine dubio licet colligere. Quo con- ceſſo, quum in arte obſtetricia verſatiſſimus quiſque profiteatur, longe plurimos ac felicifſimos partus capite primum nato abſolvi, eiſmodi partus ſolummodo ſanos ſive naturales eſſe perhibemus. Quod vero phyſiologiſ perfectiſſimam ſanitatis rationem quae- rentibus non ſufficit, ii igitur poſtulant, ut caput in eo ſitu ſit, quem antea (§. 5.) commemoravimus. Cuius rei veritatem optime probat, ut nobis quidem videtur, cl. OSIANDER. Veretiſimile eſt, 4) ait, placen- tam ei lateri inhaerere ſolitam eſſe, cui poſt conceptionem plerumque incumbit gra- vida, quare, quum plurimae dormiant dex- tro

4) *De cauſa inſerſionis placen- tae in oriſicio uteri.*

tro lateri incumbentes, placentam quoque longe plurimum eidem adhaerere invenimus. Placentam sequi situm gravidarum exemplo lanificae studet comprobare, cui placenta dextrorsum quidem sed profundius, quam aliis haerebat, quippe in hoc loco cadebat quietis pnnctum quam muneribus suis fungeretur. Plura sine dubio eiusmodi exempla non deessent nobis, nisi foeminarum pudicitia saepe de placentae adhaesionis loco quaerere interdiceret.

§. 8.

Quodsi constat, in felicioribus partibus placentam dextro lateri adnexam inveniri, infantis quoque situm ita esse, ut antea perhibuimus, dubitari amplius non potest. Passim partus, qui nobis videntur minus sani, celerius faciliusque peragi, quam nonnulli eorum, in quibus caput primum nascitur, non denegamus, illos autem antea descriptis vere sanis sive naturalibus celerius faciliusque unquam finiri denegamus. At licet facilius peragentur partus, ii, qui nobis
sani

fani non sunt censendi, id monendum habemus, ex hac levitate sanam eorundem conditionem nequaquam posse colligi. In diarrhoeis chronicis, ut exemplo rem illustremus, faciliores quam sanissima in conditione non raro perficiuntur sedes, in nonnullis morbis facilius non raro exercent vim suam animi facultates, in quibus tamen sanitatem adesse nullus certo contenderet. Quae autem pro mea sententia prolata licet aliis fortasse non satis firma videantur, pluribus cumulare non libet.

CAPVT II.

SANI PARTVS HISTORIA.

§. 9.

Partus historia nobis est fida atque certa earum rerum, quae in parturientibus cernuntur et ab ipsis sentiuntur, relatio. In qua autem non explicandi sed narrandi locus datur. Mihi enim videtur, antea esse exponenda singula, ad partus negotium spectantia, priusquam eorum explicationem aggrediamur.

§. 10.

§. 10.

Sanus partus et incipit et finitur cum doloribus vel magis vel minus parturientem vexantibus, proit vel magis vel minus secundum sanitatis leges peragitur idem. E doloribus aliisque nonnullis rebus, quae sub partu occurrunt, omnis temporis spatii, per quod ipse finitur, petita est in quinque periodos divisio. Alii partus adiutores 5) non nisi quatuor esse admittendas partus periodos contendunt, eam nempe periodum negligentes, in qua placenta uterum deserit. Quorum tamen sententiam nostram facere dubitavimus, quum placenta ad foetus involucria pertineat.

§. 11.

Prima partus periodus id temporis spatium complectitur, in quo dolores praefigentes existunt et continuantur.

*Alter*a id temporis spatium, in quo dolores praeparantes saeviant, quod etiam periodus ingressus velamentorum in uteri orificium vocatur. 6)

Tcr-

5) STEIN l. c. p. 163.

6) Haec periodus germanice *die Krönung* vocatur.

Tertia id temporis spatium in quo dolores ad partum parturientem vexant, quod etiam periodum progressus partium infantis in genitales dictum invenimus.

Quarta id temporis spatium, in quo dolores conquassantes sunt, sub quibus infans ex utero materno excluditur. 7)

Quinta denique id temporis spatium, in quo et solvitur et propellitur placenta.

Iam autem partus historiam absolvamus, nulla tamen ratione habita periodorum; quas in tabula annexa exposuimus.

§. 12.

Foecundus uterus per quadraginta hebdomades in statu quasi passivo commoratus iam quum in fundo sese contrahere tum os aperire incipit, ovi exitum parat. Quo aequalior est et fundi contractio et orificii distensio eo felicior saniorque peragitur partus, eoque mitiores sunt dolores parturientis.

7) Haec partus periodus germanice *das Einscheiden* nominatur.

tis. Quod autem, uteri negotium sine iure
 dolorum nomine, non nisi eiusdem effectum
 explicante, insignitur, 8) licet ipsum vix
 unquam sine doloribus peragatur. Quum
 primum uteri fundus sese contrahit, partu-
 riens sensu aliquo vexatur tenesmo optime
 comparando, qui torminum nomine (*das*
Kneipen, *monchés*) venit. Quo magis au-
 tem foetus in utero procedit, eo graviores
 redduntur dolores, quia uteri contractioni-
 bus continuo maius obstaculum sese praebet.
 Contracto uteri fundo parturienti exoriantur
 dolores, quos tamen excipit placida
 quies; quo proprius autem accedit partus,
 eo celerius dolores sequuntur, ita ut vix
 aliquod temporis momentum ab iis immune
 sit. Nunc parturientem vexat sensus con-
 tractionis a tergo incipientis, ventrem, par-
 tes genitales, et sub gravioribus doloribus
 pedes adeo petentis.

§. 13.

8) Dolorum, qui veri nominantur, hic solummodo
 rationem habemus, spurii enim qui dicuntur
 in partus pathologia sunt tractandi.

§. 13.

Iam a tricesima septima post conceptionem hebdomade aliquomodo gravidæ venter collabitur, eo autem magis, quo propius accedit quadragesima hebdomas, quippe in hoc temporis spatio infantis caput superiorem pelvis aperturam intrat. Facies gravidæ valde nunc immutatur, muscoli enim eiusdem stringuntur ita, ut ex sola facie præcipue primum parturientium partus horam iam præsto esse possit colligi. Multis cum doloribus parturientium vultus simillimus est ei, quem vel spasms vel convulsionibus laborantes nobis offerunt. A capite utroque descendens compressa vesica urinaria 9) urinam guttatim stillat. Præterea magna quoque mucii copia secedit, quem signum partus 10) nominavere prisca in arte obstetricia clari. Ex eo autem sine iure appropinquare partum collegerunt, quum idem mucus iam longo a partu retro tempore in graviditate cernatur, et tanta non raro in copia, ut de

B 2

gra-

9) HALLERI *Elementa Physiol.* lib. XXIX. p. 314.10) ROEDERER *Elementa artis obstetr.* p. 83.

gravidis ambulantes destillet. Veresimile oritur ex glandulis cervicis uteri mucosis a capite compressis et ad maiorem virium actionem concitatis. 11) BAUDELOCQUES quidem censebat ad eius originem multum conferre liquorem amnii, quod tamen nullo modo probatum est. MANNINGHAM putabat, eum esse destinatum ad attritum foetus per vaginam exeuntis uti oleum aliquod imminuendum; SMELLIE vero eius utilitatem in eo quaerebat, ut foetus partum retardaret.

§, 14.

In parturientis latere sinistro exploranti sese offert durities aliqua, nempe infantis tergum eiusque posteriora continens; in dextro vero alia minoris amplitudinis, quae at-tacta movetur, sunt pedes infantis. Caput durum tangitur, nec facile a situ suo antea commemorato removetur, supra ipsum vaginae fundus uti mitra extensus est. Labia oris

11) HALLER l. c. p. 430. MECKEL in adnotationibus doctissimis ad BAUDELOCQUES l. c. p. 203. OSIANDER in libro *Hebammenbuch* p. 351.

oris uteri evanuerunt, ipsumque digiti magnitudinis est.

§. 15.

Aliquo temporis spatio praeterlapso, mu-
eus, sanguine e vasis deciduae corrosis vere-
similiter prodeunte tinctus, excernitur. Tu-
nicæ ovum ambientes, quas vesicam dicunt,
ab aquis per caput protrusis extenduntur,
atque os uteri per dolores exortos apertum
intran, his autem remittentibus denuo re-
cedunt. Caput infantis sub singulis dolori-
bus se vertit ita, ut rite possit pelvim in-
trare. Membranae vero tenues iterum iterum-
que extensæ rumpuntur tandem et humorem
ante infantis caput collectum fundunt. Qui
humor sub nomine primarum aquarum (*die
ersten Wasser*) notus, ab eo debet distin-
gui, qui partu finito de puerpera fluit.

§. 16.

Aquis defluentibus infantis caput pel-
vim profundius intrat, quo fit, ut eiusdem
tunicæ hinc inde corrugentur; cuius rei
tamen causa in eo quoque posita videtur,
quod

quod capitis ossa per os uteri comprimantur. Parturientis arteriarum pulsus nunc celerius frequentiusque redditur, facies turget, omneque corpus non raro sudore suffunditur. Quibus per aliquod temporis spatium continuis sub doloribus caput pone partes genitales externas conspicitur. Quod quum supra intestinum rectum procedat, conatum alvum exonerandi vel adeo alvum laxam facit, et quum vesicam urinariam comprimat, urinam retineri efficit. Perinaeum ita nunc distenditur, ac si caput viam sibi per hoc velit aperire, idem in frenulo labiorum accidit, quod pellucidum et haud raro disruptum cernimus. Quod tunc inprimis solet accidere, vel quum parturientes suis conatibus partum student promovere, vel quum parturienti adstantes inmissis in genitales digitis easdem rudi modo amplificare conati sunt. In motu circulari caput deorsum propellitur, partes genitales externae magis magisque extenduntur, carunculae myrtiformes evanescent et pudendorum labia decrescunt. Tandem infantis occiput
sub

sub pudendorum arcu prodit id quod gravissimos parturientibus dolores concitat, ita ut non raro alta voce clamitent. Caput iam in mundum natum vel in dextrum vel in sinistrum latus sese convertit, nec humeri in utero contenti pristinum retinent situm, sed aequali modo conversi facile possunt eundem derelinquere. Quo facto aquae secundinae incipiunt fluere.

§. 17.

Infante in mundum nato dolores efficientes uteri contractiones celsant, ipsiusque extensio quam maxime imminuitur, nempe ad trium vel quatuor pugnorum. Qua uteri contractione efficitur, ut quoque vasa placentae immissa contrahantur, et deferant eandem. Quam placentae ab utero secessionem manu puerperae imposita nos posse comperire, a nonnullis in arte obstetricia claris, et inter eos praecipue a cl. OSIANDER edoctum est. Et propriae experientiae innixus contendo, id sine omni difficultate ab attento medico cognosci. Quum placenta
ab

ab utero seiungitur, parturienti aliquantum sanguinis e vasis retractis defluit, idque post breve temporis spatium praeterlapsum sequitur placenta.

CAPVT III.

PARTVS SANI CAUSAE EXPONVNTVR.

§. 18.

Physiologis semper licuit et licebit in posterum, ibi, ubi certa experimenta vel defint, vel institui nequeant, hypotheses construere. Quarum etiam usum et utilitatem non denegaverim, licet veritatis speciem prae se ferant. Quam tamen non omnes hypothesis conditores respexerunt, multaeque numerantur hypotheses, quibus etiam ne aliqua veri species est concedenda. Omnis quidem physiologia multis hypothesis est ornata et locupletata, inter omnes tamen ad eam pertinentes doctrinas nulla tot tantisque, quam quae spectat utriusque sexus partes genitales. Licet igitur omnis aetas hypothesis de partium genitalium functio-

nibus ferax fuerit, nec tamen ulla est, quam accipere et nostram facere possimus. Recentiores priscorum semper fere placita novis verbis paululumque immutata protulerunt, quare quum horum illorum quoque nobis haud placent. Novam igitur de partu hypothesin extruxi, quam equidem a veresimilitate non abhorrentem censeo. Si forte erraverim, veniam mihi tironi non denegatam iri, spero rogoque. Priusquam autem meam qualemcunque hypothesin proferam, aliorum hic expofuisse et diiudicasse e loco else videtur.

§. 19.

Nonnullorum medicorum de causa partus opiniones iam breviter exponamus. Partus causam quum in foetu ipso tum in utero quaerunt physiologi. Celeberrimi viri HARVEY, MAITREIFAN aliique ¹²⁾ in foetu positam esse partus causam censuerunt. Vti enim pullus membranas ac testam, quibus includitur, propria vi corrodit atque frangit, ita etiam foetum nasci perhibere non dubitarunt. Quod autem de pullo verum est,

non

12) *Formation du poulet*, obs. 1. p. 257.



non verum est idem de foetu humano, quum inter utrumque maxima intercedat differentia. Experientia docti scimus, saepissime in errores incidisse eos, qui, quod observaverant in animalibus homini valde similibus, id homini quoque non alienum esse perhiberent; quo, quaeso, facilius errent ii, qui quod de pullo, homini quam maxime dissimili, valeat, id de homine valere autument. In vaccis, e. c. aliisque quadrupedibus viviparis placentae loco invenimus corpora aliqua glandulosa, quae lacti simile fluidum continent, atque per canales ita inter se iunguntur, ut ex iis corpus placentae non dissimile exoriatur; id quod ante aliquot tempus in dissecta gravida vacca observare mihi ipsi licuit. Nonne autem is, qui ex analogia quum eiusdem indolis placentam esse homini, tum eam non sanguinem sed lympham continere colligeret, gravissimum committeret errorem? Multo autem incertiores esse analogiam inter avem hominemque quis est, qui non concedat? Accedit praeterea res omnino dissimiles esse inter se

com-

comparatas, pullus enim, quem ovum corrodere videmus, a longo retro tempore e matris gremio exclusus, h. e. partus est; foetus humanus vero nunc paritur, quum ovum maternumque gremium deserit. Ovi foetusque partus similes sunt res ac inter se possunt rite comparari; pulli vero ex ovo proventus foetusque humani partus res dissimiles sunt putandae, ideoque sibi nullo modo respondent. Quomodo ovum pariat, hoc respicere debuissent. At mislam faciamus hanc rem, quam pauci profecto vel nulli veram putent. In finem monuisse sufficiat, alios 13) ipsi foetui causam partus adscripsisse, quum infectae anguesque propria vi nascantur. Quam sententiam, quod supra iam monuimus, accipere non permittit.

§. 20.

Nonnulli quum priscorum 14) tnm recentiorum 15) partus causam in liquoris amnii

13) LYONNET *Insectorheologie*, p. 138. DU HAMEL *Insecte de l'Angoumois* p. 32.

14) HIPPOCRATES m. in l.

15) LOUIS *accouchem. tardif*. p. 54. TURRENAY II. p. 413. BAYLE *corps animal*, p. 659.

nii sub graviditatis sine inopia posuerunt. Nempe putabant, infantem, qui nutrimentis egeat, viam sibi quaerere, qua possit ex utero materno exire. Quam sententiam, licet nonnulla contra eandem possint monere, non sine veri specie esse censemus. Etenim liquorem amnii pro nutrimento esse foetui, secundum nostram quidem sententiam, negari nullo modo potest; id quod breviter demonstrare conabimur.

§. 21.

Experientia docet, 16) liquorem amnii neque ab eiusdem membrana neque ab utero resorberi, quomodo igitur posset imminui, nisi ab infante ipso consumeretur? Ceterum quo magis infans increfcit, eo magis liquor amnii imminuitur.

§. 22.

Deinde constat per observationes, foetus, quibus quum funiculus umbilicalis 17) tum

16) STEINS *theoret. Anleit. zur Geburtshülfe*, §. 373.

17) STAALPART *van der Wiel*. cent. 11. obs. 32. DENYS *ant der Vroedvrouwen*, p. 271. FACIO *Heb. amm.* p. 37 et 38.

tum vasa umbilicalia¹⁸⁾ deerrant, bene nutritos sanosque servatos esse. Quod quo alio modo potuit fieri, quam per liquorem amnii?

§. 23.

Tandem vidit cl. OSTANDER foetum, qui tunicis inclusus erat, et aperire os, et haurire deglutireque liquorem amnii; nec defunt similia ab aliis claris viris observata, GRUDER, HEISTER, VENETTE, GRAAF, ROEDERER etc. saepius in foetuum stomachis liquorem amnii invenerunt.

§. 24.

Quae omnia certo quidem docent, liquorem amnii infanti nutrimento inservire, ex eo tamen haud licet colligere, infantem sibi quaerere ex utero exitum liquore amnii plurimum consummato, ipsumque partus causam continere. Etenim constat, neque ibi, ubi copiam liquoris invenimus, solito serius accidere partus, neque ibi, ubi deficit idem, solito maturius eos provenire. Utrumque necessario observaremus si, quam putant, ve-

ra

¹⁸⁾ RAU apud DENYS l. c. p. 198.

ra partus causa esset censenda. Profecto in solo infante quaerere haud licet partus causam.

§. 25.

FABRICIVS BOHN in foetus voluntate halitumque ducendi desiderio, quae eum liberam viam sibi quaerere iuberent, causam partus quaerendam esse perhibuit. Inter omnes autem de re, quam tractamus, sententias nulla profecto est, quae tanto, quanto haec a veresimilitate recedat. Cur, quaeso, semper circa quadragesimam hebdomadem halitum ducere desideret foetus? Num forte ex ea ratione, quia tunc temporis respirationis organa rite sunt constituta? At, neque voluntas neque desiderium possunt exoriri, nisi quum animus activus est, in foetu autem omnes animi facultates (sopitae iacent. 19) Neque partum foetus potest adferre halitum ducendi necessitas, quae adesse nequit, dummodo ipse per placentam matri annexus est; tunc enim ita sanguinis circula-

tio

19) *Lehrsätze aus der Physiologie* von G. PROCHASKA.
§. 942.

tio peragitur, ut respiratio non requiratur. Scimus enim sanguinem in placenta oxygeno caloreque impraegnatum per venam umbilicalem in infantis venam portarum pervenire. Aliqua eiusdem pars per canalem venosum in venam cavam, maxima autem in hepar, cui materiam ad bilem parandam praebet, perfertur. Quae vero inde venae caevae quoque immittitur, per quam in dextram cordis auriculam transit. Sanguis ex auricula cordis dextra partim per foramen ovale in sinistram cordis auriculam, partim vero in dextrum cordis ventriculum, exque eo in arterias pulmonales impellitur. Quae quidem arteriae pulmonibus sanguinem adferre destinatae sunt, quum vero foetuum pulmones compressi et aëre vacui deprehendantur, paucam tantummodo illius copiam accipere possunt, et maior per ductum arteriosum Botalli arteriam aortam petit. Videmus igitur foetum oxygenicum, quod ad vitam necessarium videtur, e matre ipsa accipere, nec est cur ipse respirationis negotium desiderare debeat. Eget enim nulla ad vitam necessaria re, dum-

mo-

modo per placentam cum matre connexus est, haec autem coniunctio atque necessitudo non prius nisi partu peracto celsat.

§. 26.

CAROL. DRELINCOURT molestias e meconio proficiscentes pro partus causa habuit. Putavit nimirum, foetum valde irritatum atque vexatum per meconium quaerere exitum e tunicis, in quibus involutus est; certe ut a meconii incuriis sese liberaret. Quam tamen theoriam et incongruam plane et nimium vetulstatem olentem missam faciamus. Nequaquam per eam explicatum est, quomodo fit, ut circa quadragessimam hebdomadem a meconio vexetur infans, cur neque ante neque post hoc temporis spatium. Tum quoque si elset admittendum (quod nobis tamen non videtur), infantem a meconio posse turbari, cur non in materno gremio inclusus idem demitteret et ab incommodis sese deliberaret?

§. 27.

Haud veresimilior est opinio eorum, qui partus explicantes aquarum acrimoniam respice-

spexerunt; 20) qua enim exorta uterum irritari et contrahi foetumque expelli perhibuerunt. In eo temporis spatio, in quo adlata hypothesis exstructa est, omnes corporis immutationes in humoribus depravatis quaerebantur, quid mirum iisdem et partus negotium esse adscriptum? Multa autem eandem omnino esse reiiciendam testantur. Primum enim experientia docti contendimus, liquorem amnios plerumque ab omni acrimonia immunem inveniri, nec nisi mitissimum humorem lymphaticum esse. Quomodo, quaeso, in his casibus partus peragi posset? Deinde nobis persuasum est, ibi, ubi liquor amnii ad tantum acrimoniae gradum pervenerit, ut irritando infantem ad graviores motus possit impellere, gravem esse statum morbosum, ex hoc autem non licet sani sive ut dicunt naturalis functionis causam repetere. Aliter profecto de acrimoniis sentiunt recentiores quam priscae temporis medici.

§. 28.

20) DENYS *anz der Vrocdorouwen*, p. 315.

Plane singularis est FANTONII 21) de causa partus opinio. Putavit nimirum infantem cum situ suo parum opportuno male contentum, ipsum velle commutare. Quod placitum autem, sine omni veri specie acceptum nobis nullo modo explicat cur circa quadragessimam hebdomadem accedat partus? Profecto si a sensu foetus ingrato partus penderet, magis irritabilis foetus maturius, minus vero irritabilis serius nasceretur, quod tamen non observamus, utrumque uno eodemque tempore a conceptione praeterlapso nasci expertum habemus. Quoposito gemini etiam, quorum in utero situs semper incommodior, quam unius foetus est, ante solitum tempus in mundum prodirent, quod tamen experientiae repugnare scimus. Idem tunc necessario accideret, quum parva liquoris amnii copia praesente foetus a partibus adiacentibus solito magis vexaretur; at nec per hoc partus acceleratur. In aprico igitur est, FANTONII quoque opinionem uti reliquorum,

21) *Anatomia corporis humani*, p. 251.

rum, quas exposuimus, a verefimitate longe recedere.

§. 29.

Praeter commemoratos scriptores plures physiologiae cultores in foetu ipso partus causam ponentes plura argumenta pro sua sententia adferunt, quorum hic nonnulla adieciſe non e loco eſſe cenſeo. Nempe obſervatum eſſe monent, foetus interdum poſt duos, 22) tres 23) aut quatuor 24) adeo dies retro a matris morte eſſe natos, tunc, igitur propria ſua vi. 25) Quarum autem hitoriarum veritatem cum HALLERO maximo phyſiologo 26) denegamus. Foetus ceterum, quos natos poſt matris obitum perhibuerunt ſcriptores nonnulli, non vivos, ſed plerumque mortuos concedunt 27) eſſe viſos, quo con-

C 2

ceſſo

22) *Ephemerides Societatis Nat. Curioſor.* Vol. VII. obſ. 128.
HÖCHSTAEDTER Dec. VI. caſ. 3. KALMUS *de*
infantis partu poſt matris obitum.

23) *Elementa phyſiologiae.*

24) Loc. cit.

25) HAGEDORN Cent. III. hiſtor. 13.

26) l. c.

27) HÖCHSTAEDTER l. c. *Eph. Nat. Cur.* Dec. II.
ann. 4. obſerv. 107.

celso partus causam in foetu nequaquam posse quaeri, per se iam apparet. Accedit quoque, maximam illorum foetuum partem, non nisi auxilio artis obstetriciae adhibito in lucem provenisse, 28) uti LA MOTTE, PECHLIN, BÜCHNER alique contendunt. Expositis atque refutatis aliorum sententiis iam nostram proponendam censemus.

NOVA DE PARTVS
CAUSA HYPOTHESIS EXPONITVR.

§. 30.

Quod ad me adinet, causam partus in utero quaerendam esse censeo. Quod optime probari mihi videtur per eos foetus, qui, licet vita non gaudentes, tamen nati sunt. In foetu igitur partus causam quaerere non licet, ubi igitur eandem quaeramus nisi in matre ipsa. Quo concesso eo potissimum redit quaestio, quisnam matris pars ad partum plurimum conferat. Quam partem uterum esse, ego cum multis in arte ob-

28) *Ephem. Nat. Cur.* Dec. II, ann. 2. obs. 32.

obstetricia claris contendo. En rationes, quibus ductus hoc contenderim:

§. 31.

HARVEY, RUYSCH alique clarissimi viri ex utero matris prolapso mortuum foetum exclusum viderunt. Quibus observationibus rite probatur, neque in foetu ipso, quippe qui mortuus iam erat, neque in diaphragmate vel musculis abdominalibus, quibus BAUDELOCQUES plurimum tribuit, sed unice in utero ipso causam partus esse ponendam.

§. 32.

Obstetrix quaedam celebrata, nomine SIEGMUNDIN 29) vidit matrem immobilem putridum foetum expellere. Neque igitur musculi abdominales, neque foetus ipse partum potuerant promovere, qui itaque utero adscribendus videtur.

§. 33.

HARVEY cani parturienti musculos abdominales percindens, eum tamen vidit ca-

tu-

29) SIEGMUNDIN *Brandenburgische Wehmutter*, p. 31.

tulos suos excludere. Idem in cane observavit VENETTE et in cuniculo GRAAF.

§. 34.

RUYSCH 30) uterum parturientem manu tetigit, eumque moveri, eminere manumque foetus propellere vidit.

§. 35.

Quae singulae observationes in utero fere solo contineri partus causam demonstrare videntur. Quod etiam non est cur denegemus, quum utero inesse tantam sese contrahendi facultatem, quantam in reliquis corporis humani partibus vix deprehendimus. Quae autem unde est repetenda? Nonnulli 31) docti viri eandem per uteri tonum sive elasticitatem explicare conati fuerunt, quibus

30) *Observationes med. chirurg.* p. 93.

31) E. C. CL. WALTER, vid. *Betrachtung über die Geburtstheile des weiblichen Geschlechts*, §. 35. I. G. WEISSE, prael. G. R. BÖHMER, *de structura uteri non musculoſa, sed cellulosa vasculoſa*. BLUMENBACHII *Inſtit. phyſiolog.* §. 538. AZZOGNITI *de uteri conſtructione* §. 22.

bus autem adfentire non possumus, elasticitatem uteri per novem menses distenti, quam maxime fore labefactatam existimantes. Quare uteri sese contrahendi facultatem positam esse potius in ipsius irritabilitate censemus. Utero autem irritabilitatem denegandam non esse, breviter demonstrare conabimur.

§. 36.

In iis solummodo organis, quibus irritabilitas concessa est, constrictiones spasticae possunt exoriri, quum igitur saepe uteri existant spasticae constrictiones, irritabilem eum esse negari nullo modo potest. Saepissime autem exoriuntur eiusmodi constrictiones, quae parturienti dolores parant, in partu auxilium ferentis manum comprimunt, ac singula foetus membra, uti DEVENTER, LEVRET, SCHLICHT, SMELLIE aliique testantur, torquent. Quis igitur irritabilem esse uterum neget?

§. 37.

Per adfectum nervosum, e. c. per terrorem laetitiam etc. maturiorem uteri contractionem

stri-

strictionem videmus exoriri. Quam autem quum ex uteri tono explicare plane non possimus, ad irritabilitatem confugiamus necesse est.

§. 38.

Uterus vivis excisus per longum temporis spatium facultatem sese contrahendi retinet atque conservat. 32) Profecto nisi praeter tonum sive elasticitatem alia inelset utero facultas, a corpore remotus, illico sese contrahere celsaret. Non nisi valde irritabiles corporis partes resectae, e. c. cor, intestina etc. sese contrahendi facultatem conservant, quare quum uterum eandem videmus conservare, iure eum irritabilibus partibus adnumerari censemus.

§. 39.

32) HALLERI *Opusc. anatom.* T. I. experim. 295. Laudata observatione eos, qui foetum post matris obitum in mundum editum, propria vi esse enatum censeant, optime possumus refutare. Etenim quum per experimenta constet, uterum demortuae gravidae se posse contrahere, cur, quaelo inepte est putandum, eum tunc quoque foetum, quem continet, excludere.

§. 39.

HARVEY ulceroso uteri iniecit vitrioli albi solutionem, quo facto uterus durus atque eius os clausum reddebatur. 33) Quid, quaeso, certius irritabilem uterum esse poteris demonstrare?

§. 40.

Iam autem adlata sufficiant, quorum, ut equidem cenfeo, tanta est probandi vis, ut ii, qui irritabilem esse uterum dubitent, id sine iure facere videantur. Quo concesso et fibris muscularibus praeditum esse uterum, non est, quod dubitemus; his enim solummodo irritabilitatem esse concessam, omnes profitentur et physiologi et anatomici. Quare immortalis cl. SÖMMERINGIO 34) omnino adsentior perhibenti, ex irritabilitate partium nonnullos adesse iure colligi, licet ipsi propter teneritudinem non sub sensus nostros cadant. Cl. WALTERUS, qui inter anatomi-

33) HALLERI *Elementa physiologiae*, T. VII. L. XXVIII. Sect. II. p. 60.

34) *Vom Baue des menschl. Körpers*, Th. 3. S. 12. RILDEBRAND'S *Lehrbuch der Anatomie*, §. 1034.

micos nostri aevi principatum tenet, se in
 utero musculos invenisse negabat quidem,
 quum tamen alii et physiologiae et anatomi-
 aie cultores se eosdem vidisse perhibuerint,
 non est, cur ipsos adesse non concedamus.
 Iam VESALIUS 35) uteri musculos esse do-
 cuit, idem etiam RUYSCH, 36) WEIT-
 BRECHT, 37) HALLER 38) al. WILH. HUN-
 TER musculos in utero contentos vidit et
 aeri incidi curavit. 39) Cl. WRISBERG 40)
 melius eos potuit videre, postquam uterus
 per viginti quatuor horas in niri solutione
 commoraverat. Cl. LODER 41) ipsos et ob-
 servavit et ipsorum figuram nobiscum com-
 mu-

35) *De corporis humani fabrica*, p. 657.

36) *Adversaria anatomica*, Dec. II. c. 10. p. 34. III.
tab. I. fig. 1.

37) *Nov. Comment. acad. Petropol.* I. p. 343.

38) L. c. p. 64. *Prinae lineae physiologiae*, §. 843.

39) *Anatomie of the human gravid uterus*, tab. 14. fig. 1.
2. 3.

40) *Experimenta et observationes de utero gravido etc.* §. 31.
p. 36.

41) HAVENSCHILD *de musculo uteri structura*. Jen.
1782.

municavit. Cl. MEIER musculos uteri egregie praeparatos possidet. 42) Praeter eos, quos iam laudavimus, et SANTORINI, 43) DIEMERBROECK, 44) VERHEYEN, 45) MEYER, 46) HENCHER, 47) BUCHWALD, 48) SUE, 49) ASTRUC, 50) LEVRET, 51) ROEDERER, 52) et HILDEBRANDT, 53) utero musculos else perhibuere.

§. 41.

- 42) *Beschreibung des menschl. Körpers*, Th. V. S. 215, Kupfertafel III. 10. fig. 4.
- 43) *Observationes anatomicae*, p. 215.
- 44) *Anatome corporis humani*, L. I. c. 25. p. 237.
- 45) *Anatomia corporis humani*, I. cap. 25. p. 145.
- 46) *Histoire de l'acad. des sciences de Paris*, 1787. n. 2.
- 47) *Ars magn. anatom.* n. 63.
- 48) F. DE BUCHWALD et CH. LUD. MOSSIN *thesum decades de musculo Ruyschii in uteri fundo*.
- 49) *Elements de Chirurgie*, I. p. 114.
- 50) *Des maladies des femmes*, I. p. 5.
- 51) *L'art des accouchemens*, p. 45.
- 52) *Elementa artis obstetriciae* §. 45. 95. *Icones uteri humani*, p. 7.
- 53) *Lehrbuch der Anatomie des Menschen*, §. 20.

§. 41.

Quum fibras musculares utero esse dubium non amplius admittere censeamus, iam eo redit quaestio, in quam directionem eundem percurrant. Plurimi anatomici consentiunt inter se, fibrarum muscularium alias, longitudinem uteri sequentes a fundo ad os uteri, alias vero latitudinem eiusdem inter se reticulatim commissas decurrere. In hac igitur structura uteri musculosa partus iusto et legitimo tempore accedentis causam ponendam ducimus.

§. 42.

Uterus gravidæ post triginta sex a conceptione hebdomades, foetus sit vel minoris vel maioris voluminis, vel simplex vel duplex, quo quidem eius latitudo, non vero altitudo eiusdem potest augeri, usque ad cordis scrobiculum ascendit. Iam nobis videtur, fibras musculares cervicis uteri, qui firmiores atque numerosiores quam fundi sunt, tamdiu non extendi, quamdiu his extensionis spatium et locus non derogeretur.

Quare

Quare uteri fundus ad trigessimam sextam hebdomadem continuo extenditur, quippe quod resistat ei, nihil inveniatur. Quo temporis spatio musculorum cervicis uteri a foetus capite valde compressorum vires magis magisque debiliores sunt redditae. Quodsi uteri fundus trigesima sexta hebdomade praeterlapsa ad cordis scrobiculum adscendit, extensionis locus non amplius ei datur, partesque, quas tangit, ita eundem irritant, ut sese debeat contrahere.

§. 43.

Accedit, quod iam plexus nervorum mesentericus inferior irritetur, cum quo uterus per plexum mesentericum superiorem et per nervum sympaticum magnum connexus est; exorta igitur laudati plexus reactione contractionibus iis laevioribus, quae ventrem paululum collabi faciunt, ansa praebetur. Quibus; autem per aliquod temporis spatium continuis foetus turbatur atque vexatur ita, ut maiori vi in uteri cervicem agat. Quare uteri cervix, cuius vim in hac
gra-

gravitatis periodo paululum debilitatam esse supra iam monuimus, partim foetu propius accedente, partim contracto magis uteri fundo amplius extenditur. Quo magis autem cervix uteri extenditur, eo magis fundus vim suam potest exercere, ideoque fit, ut et sphincter orificii uteri distendatur. En primum partus dolorumque momentum!

§. 44.

Postquam autem uteri sphincter extensus est, fundi contractiones incrementales foetum propellunt, eoque cedente uteri corpus quoque contrahitur. Quum a foetu compressa tum a fundo propulsa genitalibus externis propius accedente uteri cervice vaginae propter insignem dilatationem brevius reddita, ipse uterus foetum potest in mundum edere.

§. 45.

Habes iam, benevole lector, hypothesin de partus causa a me excogitatam. Multa quidem, non ignoro, contra eandem possunt proferri, eam tamen non sine veri specie

cie

cie esse contendere audeo. Primum enim ex eadem optime possumus explicare, cur omnis sanus partus praeterlapsis quadraginta hebdomatibus accedat. In omnibus sanis certa est singularum partium ratio, quare in quibuslibet gravidis quum altioris tum minoris corporis structurae eodem temporis spatio praeterlapso fundus uteri ad cordis scrobiculum perveniet. Licet igitur singularum gravidarum corpora quam diversissima sint, tamen fieri non potest, quin eodem a concepto foetu praeterlapso tempore partus in lucem edatur.

§. 46.

Deinde quum per quotidianam experientiam evictum sit, omnes systema nervosum valde adficientes res partum posse accelerare, non ineptum videtur putare a fundo uteri irritatum nervorum plexum, quod graviores eiusdem contractiones efficit, ad foetum expellendum plurimum conferre. Compertum habemus, abortus esse factos a nimio terrore, a laetitia singulari, a vino
ni-

nimum hausto, a condimentis calidioribus adsumptis etc. Nonne singulae hae res systema nervosum irritando partum praematurum effecerunt?

§. 47.

Demum fortiter contractis fundi uteri musculis antagonistarum, scilicet musculorum cervicis uteri, resistantiam imminui tollique necesse est. Cedit igitur uteri cervix, foetusque a fundo protrusus viam arctissimam quidem, sed unice patentem petit, qua tandem in lucem perfertur.

At, iam satis est; ne lectorum benevolorum patientiam defatigemus, operi nostro finem imponendum putavimus.

oris ngilsima.

ngu

*Foetus involucri, liquor
amni, placenta.*

nuci prominens
mitra cir-

dic prior longa.)

am clufum se
ave latus.

Durantibus partus doloribus foetus involucri distenduntur et vesicae ad instar in os uteri apertum propelluntur, remittentibus illis, recedunt. Tandem vesica disrupta liquor, qui ante foetus caput commoraverat, defluit.

T A B U L A
PERIODOS SANI PARTVS SISTENS.

I. PERIODVS.

(A primis partus doloribus per id temporis spatium, in quo uteri orificium duorum digitorum est continua et longissima.)

<i>Dolores.</i>	<i>Uteri conditio.</i>	<i>Muci sanguinisque fluxus e genitalibus.</i>	<i>Commutationes aliarum partium parturientis.</i>	<i>Foetus situs.</i>	<i>Foetus involucria, liquor amni, placenta.</i>
Haud graves; interdum in fenestras contractionis commutati; primiparis non raro plures ante partum diebus accedentes.	Uterus altius semper in pelvium descendens, labiis uteri explanatis orificioque uteri externo vix explorando. Ubi duplex foetus conceptus, ibi ipsam uteri cervicem saepe non invenimus. Orificium uteri internum ad duorum digitorum spatium extenditur.	Magna muci copia fecedens.	Abdomen altius demissum; inflexiones muscularum abdominalium durantibus partus doloribus contractiones ad parturientis faciem non raro extensi.	Caput foetus durum prominens interna vaginae parte, uti mitra circumseptum.	

II. PERIODVS.

(Ab eo tempore, in quo uteri orificium duorum digitorum est, incipiens, usque ad aquarum fluxum persistens; aequae ac prior longa.)

Graviores redditus ad pubis regionem et ad crura extenduntur.	Fundus uteri gravior contractus. Orificium uteri ad quinque digitos dilatatum.	Mucus iam sanguine tinctus excernitur.		Caput involucri in clivum foetum ad sinistram dextrumque latum.	Durantibus partus doloribus foetus involucria distendantur et veliculae adinstar in os uteri apertum propelluntur, remittentibus illis, recedunt. Tandem velica disrupta liquor, qui ante foetus caput commoraverat, defluit.
---	--	--	--	---	---

III. PERIODVS.

(Complectitur id temporis spatium, quod inter aquarum defluxum capitisque foetus pone pudendorum labia accessum est, tres horas non excedit.)

Multum adhaerit a tergo usque ad pedes, non raro trementes, extenduntur.	Fundus uteri maioris, quam antea, vi agit. Orificium uteri foetum foetisque supra foetus caput retrahitur.	Maior sanguinis copia defluit.	Faciei rubor increfcit, articularum pulsus acceleratur, parturientis fudorem demittit.	Caput altius in pelvium demissum eiusdem fronte in parturientis promontorium prominente. Capitis ossa, ubi futurae sunt, altera super altera comprimuntur. Eiusdem integumenta plicantur. (In hac periodo tumorum capitis origo est quaerenda.)	
--	---	--------------------------------	--	---	--

IV. PERIODVS.

(A capite primum viso usque ad partus finem perdurans, non longius semihorae spatium imo in primiparis persistens.)

Gravissimi sunt, ita ut parturientes non raro alte clamare, omnimodis espere, pedibus graviter tremere, ipsosque firmis rebus fortiter imponere soleant.	Fortissimae iam sunt uteri contractiones celeriter sese excipientes.	Tenesmus et urinae retentio exoritur. Perinaeum graviter distenditur, carunculae myrtiliformes evanescent.	Iam doloribus partus persistentibus caput in femicirculari motu sub tenus cadit, occipite tangente pudendorum arcum, facie peristernum spectante. Ipsum vel dextroriam vel sinistrorsum convertit, quem firmi humeri quoque accipiunt. Quo facto doloribus novis accedentibus reliquae etiam foetus partes in mundum nascuntur.	Reliquus liquor defluit.
--	--	--	---	--------------------------

V. PERIODVS.

(Infante nato usque ad enatam placentam spatium unius horae est.)

Contractiones uteri dolores non concitant.	Uteri moles ad quatuor pugnos imminuitur.	Sanguinis fluxus, cum paucis muci remixtus, adhaerens.		Placenta et membranae, quibus foetus inclusus fuerat, proveniunt.
--	---	--	--	---



W 18
PICA





VI.

Formulae, quae medicamina antisthenica
nicis juncta simul, continent; sana theoria
lica rejiciuntur.

VII.

If...



46

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
PHYSIOLOGIA
PARTVS.

QVAM ANNVENTE
GRATIOSA FACVLTA TE MEDICA
HALENSI
ERVDITORVM EXAMINI
SVBIICIT,
DIE XXX. IAN. MDCCC.
AVCTOR
CAROLVS ERNESTVS GVILIELMVS
STRUVE,
PRIMISLAVIA-UCAROMARCHICVS
GOETTINGENS, ART. OBSTETR. AMANT.
ET
SOCIETATIS SOTERICAЕ GOETTINGENS. SODALIS.

HALAE,
TYPIS IO. CHRIST. HENDELI.

